

Αμηχανία και υποτονικότητα

«Περικλής» του Σάιξπηρ
από το Εθνικό θέατρο

Μετάφραση: Διονύσης Καψάλης. **Σκηνοθεσία:** Γιάννης Χουβαρδάς. **Κοστούμια:** Ιωάννα Τσάμη. **Φωτισμοί:** Λευτέρης Παυλόπουλος. **Βοηθός σκηνοθέτη:** Νατάσα Τριανταφύλλη. **Μουσική διδασκαλία:** Μελίνα Παιονίδου. **Δραματολόγος παράστασης:** Βιβή Σπαθούλα. **Παίζουν:** Κώστας Βασαρδάνης, Γιάννης Βογιατζής, Γιώργος Γιάστρος, Στεφανία Γουλιώτη, Γιώργος Κοτανίδης, Χρήστος Λούλης, Μανώλης Μαυροματάκης, Βασίλης Παπαγεωργίου, Δημήτρης Πιατάς, Μαρία Σκουλά, Λυδία Φωτοπούλου, Μηνάς Χατζησάββας

Νόνα Μολέσκη

nona.moleski
@phileleftheros.com

Ο «Περικλής» του Εθνικού Θεάτρου είναι μια οριζόντια παράσταση. Η απουσία σκηνικών δεν επιτρέπει καμιά κάθετη κατάσκευη, καμιά υπερύψωση έμφυχου ή άψυχου στριχείου σε σχέση με τα άλλα. Ο μεγάλος αριθμός των συντελεστών της παραγωγής συχνά παρατάσσεται σε μια μακρά γραμμή, συμβάλλοντας στην περαιτέρω οπτική οριζοντιοποίηση. Η επιλεγμένη οριζόντια φόρμα αναμφίβολα ταιριάζει στο περιεχόμενο του έργου, καθώς οι ενδοκειμενικοί χρόνος και χώρος του δεν επιδέχονται κάθετης παρουσίασης. Η γραμμική εξέλιξη της υπόθεσης της μυθιστορίας για τον περιπλανώμενο βασιλιά της Τύρου απλώνει το χρόνο της παράστασης σε οριζόντια γραμμή, η θάλασσα και τα λιμάνια της ως χώρος δράσης είναι επίπεδα σαν τον χάρτη. Η αφήγηση (με εμβόλιμο αφηγητή) ως γνήσια οριζόντια λειτουργία του λόγου συνδέει τα επεισόδια σ' ένα μακρύ γαϊτάνι, το πέρασμα του ήρωα από τόπους θαυμαστούς και επικίνδυνους περνά τις χάνδρες των παθημάτων και των περιπετειών σε μια παραμυθένια κλωστή. Το ανθρώπινο ανάστημα είναι το μέτρο των πραγμάτων στον «Περικλή». Ούτε υπεράνθρωπα μεγέθη, ούτε κορυφές όπου φτάνει το πνεύμα, ούτε βάραθρα όπου πέφτει η ψυχή. Καθόλου κάθετες γραμμές.

Αυτό το παραμυθόδραμα δεν έχει την άγρια ομορφιά της «Τρικυμίας». Δεν έχει τον δραματικό πλούτο του «Χειμωνιάτικου παραμυθιού». Έχει τη γοητεία των συναισθηματικών και περιπετειωδών μυθιστοριών, των ελληνιστικών, των μεσαιωνικών. Έχει τον πολύπαθο και μελαγχολικό ιππότη Περικλή, που δεν ξεκίνησε καλά τις περιπέτειές του, αλλά καλά τις τελειώνει. Έχει γραμμή πλοκής που συνδέει δύο θεματικούς πόλους - της αιμομιξίας και της αγνότητας.

Ο σκηνοθέτης της παραγωγής Γιάννης Χουβαρδάς σωστά κρίνει ότι το υλικό που έχει δεν προσφέρεται για κατάκτηση ύψους και διερεύνηση βάθους, αλλά για συναισθηματική αφηγηματική αναπαράσταση. Συνειδητοποιώντας την ανάγκη εμβολιασμού της ύλης του έρ-

γου με θεατρικότητα, ο σκηνοθέτης επιλέγει και εφαρμόζει ποικίλους τρόπους. Αναθέτει τον ρόλο του αφηγητή στον Δημήτρη Πιατά εκμεταλλευόμενος όχι την κωμική του ειδικευση, αλλά την επικοινωνιακή του ικανότητα και τον δεδομένα υψηλό βαθμό αιμοδοχής του από το κοινό. Λειτουργεί; Δε νομίζω. Ο αφηγητής ως εμβόλιμο στοιχείο εμφανίζεται σε αραιά διαστήματα και δεν εμπλέκεται αλλά προστίθεται με παρατακτική σύνδεση στο υπόλοιπο δρώμενο. Το υποκριτικό σύνολο γεννά και χωνεύει τους ρόλους, οι μεταμφιέσεις είναι στιγμιαίες και συμβατικές, τα κοστούμια της Ιωάννας Τσάμη παρέχουν τη δυνατότητα αλλαγών.

Όμως, από τη μία οι συχνές επαναλήψεις των μεταμφιεστικών τρικ (στις οποίες υποχρεώνεται, π.χ., η Λυδία Φωτοπούλου) και από την άλλη η χρωματική μονοτονία και ανεκφραστικότητα των κοστούμιών παύουν να είναι ενδιαφέροντα μέσα θεατροποίησης του δρώμενου από τη μέση της παράστασης. Τα εν χορώ τραγούδια καλούνται να υπογραμμίσουν την πολυπολιτισμικότητα των εντός Μεσογείου περιπλανήσεων,

αλλά και πάλι δεν ενσωματώνονται παρά απλώς επικολλώνται στην επιφάνεια της παράστασης. Ως μέσο τεχνητής διάνθησης κρίνω και το «Μια ωραία πεταλούδα» (σε όλες τις περιγραφές της παράστασης από τους θεατές που την είχαν δει κατά τη διάρκεια της χειμερινής σεζόν φάνταζε η «Πεταλούδα», αλλά συνέλαβα τον εαυτό μου να μην μπορεί να την παραλείψει στις δικές μου περιγραφές προς φίλους που δεν κατάφεραν να δουν την παράσταση, χωρίς να είμαι σε θέση να κατανοήσω τη λειτουργία της στο έργο).

Σ' ό,τι αφορά στις υποκριτικές επενδύσεις του σκηνοθέτη, έχω την εντύπωση ότι ο Γιάννης Χουβαρδάς κατά κάποιο τρόπο αναγκάζεται να ενθαρρύνει τα μέλη της ομάδας του σε ζουμερούς, αλλά κειμενικά αδικαιολόγητους, αυτοσχεδιασμούς (όπως ο Σιμωνίδης του Μανώλη Μαυροματάκη), για να καταπολεμήσει την υποτονικότητα. Ενώ η Μαρία Σκουλά, ο Μηνάς Χατζησάββας, αλλά και ο ίδιος ο Χρήστος Λούλης στο ρόλο του Περικλή εμφανίζουν στιγμές ασυνήθιστης, για τέτοιων δυνατοτήτων ηθοποιούς, αμηχανίας.